

Miesjohtajalla ura ja perhe, entä naisjohtajalla?

Leena Kartovaara

Vanhan sanonnan mukaan menestyvän miehen takana on nainen. Mitä sitten on menestyvän naisen takana. Vai onko mitään?

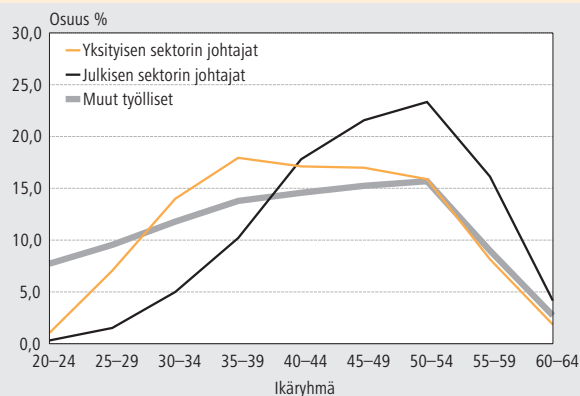
Uralleen johtajiksi edenneillä miehillä on tilastojen mukaan useammin puoliso ja lapsia kuin muilla miehillä. Naisjohtajat taas ovat useammin perheettömiä kuin muut naiset. Tässä artikkelissa tutkitaan, onko eri johtajaryhmien välillä eroja perheellistymisessä.

Artikkelissa tarkastellaan erikseen yksityisen sektorin ja julkisen sektorin johtajia¹, koska sektoreiden uratiet voivat olla erilaiset ja aiheuttaa eroja perheellistymisessäkin. Koska sekä ura-että perhekehitys etenevät iän myötä, tarkasteluun on otettu yhtäältä nuorena, 35–39-vuotiaina johtotehtäviin edenneet ja toisaalta vanhemmat, 50–54-vuotiaat, joiden uran ja perheen voidaan katsoa olevan valmiita. Koska koulutustasolla on voimakas yhteys perheellistymiseen, tarkastellaan kumpiakin ikäluokkia erikseen eri koulutusryhmissä.

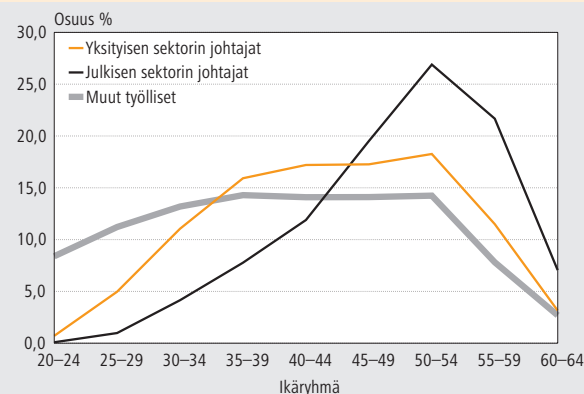
Julkisen sektorin johtajat iäkkäämpiä ja koulutetumpia kuin yksityisen sektorin johtajat

Yksityisen sektorin naisjohtajissa on 35–39-vuotiailla ”yliedustus”. Noin 18 prosenttia sektorin naisjohtajista kuului tähän ikäluokkaan, kun julkisen sektorin vastaava prosentti oli 10; muista työllisistä naisista 15 prosenttia oli samassa iässä. Yksityisen sektorin naisjohtajien ikäjakaumaa ku-

Kuvio 1a.
Julkisen ja yksityisen sektorin johtajat ja muut työlliset iän mukaan 2000, naiset

Kuvio 1b.
Julkisen ja yksityisen sektorin johtajat ja muut työlliset iän mukaan 2000, miehet

¹ Johtajien tiedot on saatu Tilastokeskuksen väestölaskennasta. Vuoden 2001 ammattiluokitusta käyttäen on työssäkäyvät miehet ja naiset luokiteltu vuoden 2000 viimeisen viikon työtilanteen mukaan yksityisen ja julkisen sektorin johtajiin sekä muihin työllisiin. Johtajia vertaillaan muihin, siis ei-johtavassa asemassa oleviin työllisiin miehiin ja naisiin. Työttömät ja työvoiman ulkopuoliset on jätetty tarkastelusta pois.

vaavaa käyrää kuviossa 1a ei pidä tulkita urakehityksen kuvajaisena. Kuvio kertoo vain, että vuonna 2000 yksityisen sektorin johtajaksi edenneiden naisten suurin ikäluokka oli 35–39-vuotiaat. Noin 15 prosenttia yksityisen sektorin johtajista oli 50–54-vuotiaita, samoin kuin työllisistä, ei johtavassa asemassa olevista naisista. Julkisen sektorin naisjohtajissa taas suurilla ikäluokilla, eli 50–54-vuotiailla, oli huomattava yliedustus.

Yksityisen sektorin miesjohtajien ikäjakauma oli erilainen kuin naisten vuonna 2000. Yksityisen sektorin miesjohtajissa oli eniten 50–54-vuotiaita. Ikäjakauma vastaa hyvin muiden työllisten ikäjakaumaa sillä erotuksella, että alle 30-vuotiaita johtajissa oli vähän. Julkisen sektorin miesjohtajien joukossa 50–54-vuotiaiden yliedustus oli vielä suurempi kuin sektorin naisjohtajien joukossa.

Julkisen sektorin johtajat ovat koulutetumpia kuin muut: naisista lähes puolella ja nuoremmista miesjohtajista jopa kahdella kolmesta oli vähintään ylempi korkeakoulututkinto (taulukko 1). Yksityisen sektorin johtajista koulutetuimpia taas olivat nuoret naiset, joista joka kolmas oli korkeakoulutettu. Kaiken kaikkiaan niin johtajien kuin muunkin väestön koulutustaso on kohonnut aikaa myöten niin, että nuoremmat ikäluokat ovat aina edellistä ikäluokkaa paremmin koulutettuja.

Julkisen sektorin naisjohtajilla ura ja perhe useammin kuin yksityisen sektorin naisjohtajilla

Yksityisen sektorin naisjohtajien uranluonti näyttää olleen perheen muodostuksen esteenä alemmilla koulutustasoilla, joissa johtajilla on harvemmin puoliso kuin muilla ikätovereilla. Ylemmän korkeasteen suorittaneiden sosiaalista elämää uranluonti ei ilmeisesti ole rajoittanut, sillä heillä on useammin puoliso kuin muilla työllisillä naisilla (taulukko 2).

Julkisen sektorin johtajiksi vähemmällä koulutuksella edenneiltä nuorilta naisilta on onnistunut sekä uranluonti että perheenperustaminen. Nuoremmat naisjohtajat ovat useammin avio- tai avoliitossa kuin muut ikäluokan naiset, vanhem-

Taulukko 1.
Työlliset 35–39-vuotiaat ja 50–54-vuotiaat uran ja koulutusasteen¹⁾ mukaan vuonna 2000

	Naiset		Miehet	
	35–39-v.	50–54-v.	35–39-v.	50–54-v.
Julkisen sektorin johtajat				
Ylempi korkea-aste	49,1	43,3	66,2	58,1
Alempi korkea-aste	44,4	49,0	27,7	35,2
Korkeintaan keskiaste	6,4	7,7	6,1	6,7
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0
Lkm	853	1 950	722	2 498
Yksityisen sektorin johtajat				
Ylempi korkea-aste	32,6	18,9	31,9	24,6
Alempi korkea-aste	43,0	44,9	42,3	46,7
Korkeintaan keskiaste	24,3	36,2	25,8	28,7
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0
Lkm	2 592	2 295	6 422	7 364
Muut työlliset				
Ylempi korkea-aste	12,2	6,1	10,0	7,4
Alempi korkea-aste	35,2	23,4	22,4	20,0
Korkeintaan keskiaste	52,5	70,5	67,6	72,7
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0
Lkm	140 120	159 453	152 371	151 782
Työlliset yhteensä				
Ylempi korkea-aste	12,8	6,7	11,1	8,9
Alempi korkea-aste	35,4	24,0	23,2	21,4
Korkeintaan keskiaste	51,7	69,3	65,7	69,7
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0
Lkm	143 565	163 698	159 515	161 639

1) Koulutusasteiluokitus

Ylempi korkea-aste = ylempään korkeakoulututkintoon, lääkäreiden erikoistumistutkintoon sekä lisensiaatin ja tohtorin tutkinnon suorittaneet (Koulutusluokituksen asteet 7–8)

Alempi korkea-aste = opistoasteen tutkinnon, ammattikorkeakoulututkinnon, alemman korkeakoulututkinnon sekä esim. insinöörin, metsätalousinsinöörin ja merikapteenin tutkinnon suorittaneet (Koulutusluokituksen asteet 5–6)

Korkeintaan keskiaste = ammatillisen koulun, toisen asteen tutkinnon tai ylioppilastutkinnon suorittaneet sekä myös ne, jotka eivät ole suorittaneet peruskoulun, kansakoulun tai keskiakoulun jälkeen mitään tutkintoa tai joista ei ole tietoa (Koulutusluokituksen asteet 1–3, 9)

Taulukko 2.
Naimisissa tai avoliitossa asuvien osuus %, johtajat ja muut työlliset vuonna 2000.

Koulutusaste	Naiset		Miehet	
	35–39-v.	50–54-v.	35–39-v.	50–54-v.
Ylempi korkea-aste¹⁾				
Julkisen sektorin johtaja	72,8	71,0	85,6	87,7
Yksityisen sektorin johtaja	78,1	69,8	87,6	89,3
Muu työllinen	76,7	68,1	79,7	84,2
Alempi korkea-aste¹⁾				
Julkisen sektorin johtaja	82,6	73,4	85,5	88,3
Yksityisen sektorin johtaja	74,7	70,2	87,0	89,4
Muu työllinen	76,7	73,4	78,2	83,9
Korkeintaan keskiaste¹⁾				
Julkisen sektorin johtaja	76,4	74,0	81,8	87,3
Yksityisen sektorin johtaja	69,9	70,6	82,8	87,6
Muu työllinen	74,5	74,1	70,9	77,7

1) Koulutusaste, katso taulukko 1.

missa ikäluokissa johtajien ja muiden välillä ei ole mitään eroa.

Uranluonti ja perheen perustaminen eivät välttämättä osu elämänsaarella samaan aikaan. Varsinkin vanhempien johtajien kohdalla saattaa perhe olla ensin valmis, ja uralla on edetty vasta myöhemmin.

Miesjohtajat perheellisiä useammin kuin muut miehet

Vanhimmassa tutkittavassa ikäluokassa (50–54-vuotiaat) mies- ja naisjohtajien perhetilanne oli erilainen, varsinkin yksityisellä sektorilla miesten ja naisten ero oli suuri. Siellä miesjohtajista asui ilman puolisoa vain 11–12 prosenttia, mutta naisjohtajista 29–30 prosenttia.

Koulutustaso ja perheellistyminen korreloivat miehillä selkeämmin kuin naisilla. Mitä korkeampi koulutus miehellä on, sitä todennäköisemmin hänellä on puoliso. Jos lisänä on vielä johtajan status, perheellistymisen aste nousee entisestään. Johtajuus näyttäisi miehillä korvaavan jopa koulutuksen puutteen. Sekä nuoremmilla että vanhemmilla miesjohtajilla oli kaikilla koulutustasoilla selkeästi useammin puoliso kuin muilla työllisillä miehillä (taulukko 2).

Jos johtajalla oli korkeintaan keskiasteen koulutus, ero muihin miehiin verrattuna oli erityisen suuri. Nämä vähiten kouluttautuneet miesjohtajat eivät aivan yltäneet perheellistymisessään korkeammin koulutettujen miesjohtajien tasolle, mutta ohittivat kuitenkin ei-johtavassa asemassa olevat korkeasti koulutetut miehet. Ero muihin vähemmän kouluttautuneisiin miehiin oli kymmenkunta prosenttiyksikköä. Toisinpäin verrattuna ero tuntuu suuremmalta. Kun esimerkiksi 22 prosenttia korkeintaan keskiasteen käyneistä 50–54-vuotiaista työllisistä miehistä asui ilman puolisoa, saman koulutustason johtajista on vain 12–13 prosenttia.

Johtajien puolisoitkin usein ylempiä toimihenkilöitä

Mitä tekevät johtajien puolisoit? Töitä, niin kuin muutkin kansalaiset: Sekä nais- että miesjohtajien

avio- tai avopuolisoista jopa suurempi osa oli työllisiä kuin muiden työllisten puolisoista. Vanhempien (50–54-vuotiaiden) naisten puolisoiden työllisyysaste oli matalampi kuin nuorempien. Tämän ikäisten naisten puolisoit ovat usein eläkkeellä. Nuorten miesten puolisoiden työllisyysaste on puolestaan matalampi kuin vanhempien miesten: heidän vaimojaan on enemmän työvoiman ulkopuolella, ilmeisesti perhevapailla.

Naisjohtajan, varsinkin julkisen sektorin naisjohtajan, puoliso on huomattavan usein ylempi toimihenkilö. 50–54-vuotiaiden julkisen sektorin naisjohtajien työssä käyvistä puolisoista yli puolet on ylempiä toimihenkilöitä.

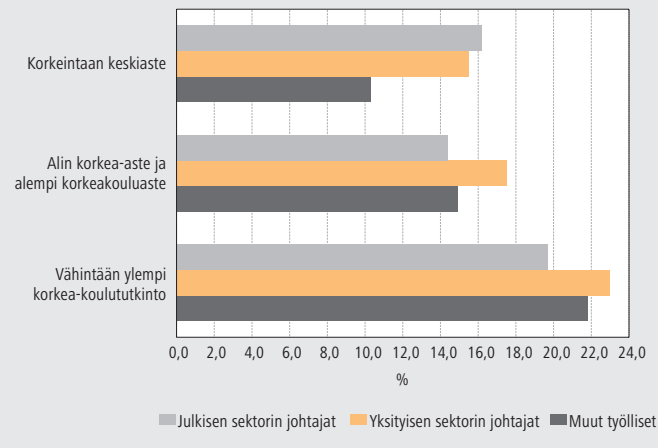
Julkisen sektorin miesjohtajien työssä käyvät vaimot ovat niin ikään todennäköisimmin ylempiä toimihenkilöitä, nuorten johtajien vaimoista heitä oli yli puolet. Sen sijaan yksityisen sektorin johtajien työssäkäyvät vaimot olivat yleisimmin alempia toimihenkilöitä kummassakin ikäryhmässä.

Johtajanainen useammin lapseton kuin muut naiset

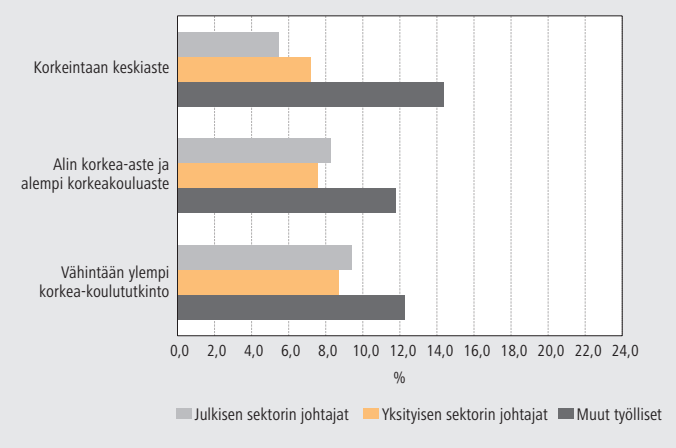
Johtajien mahdollisuuksia edetä uralla ja saada lapsia on vaikea tutkia poikkileikkausaineiston avulla. Uralla etenemisen ja perhetapahtumien ajallisia yhtymäkohtia ei voida tässä selvittää. Lapsia on voitu saada nuorempana tai vanhempana, ja he ovat voineet jo lähteä kotoa. Niinpä johtajien lapsimääriä tarkastellaan tässä vain 50–54-vuotiaiden johtajien ryhmässä. Sen ikäisten miestenkään lapsimäärät eivät enää merkittävästi kasva. Tähän tarkasteluun on otettu kaikki lapset, riippumatta siitä, asuvatko he enää perheen kanssa.

Kaikista 50–54-vuotiaista naisista oli lapsettomia 15 prosenttia vuonna 2000. Lapsettomien naisten osuus oli selvästi sitä suurempi, mitä parempi koulutus heillä oli (kuvio 2a). Korkeasti koulutetut työlliset naiset olivat lapsettomia kaksin verroin niin usein kuin korkeintaan keskiasteen koulutuksen saaneet naiset. Yksityisen sektorin naisjohtajat olivat lapsettomia useammin kuin ei-johtavassa asemassa olevat kaikilla koulutustasoilla. Mitä vähemmän koulutusta, sen suurempi ero johtajanaisten ja muiden naisten lapsettomuudessa on.

Kuvio 2a.
Lapsettomien 50–54-vuotiaiden naisten osuus työllisistä koulutusasteen ja työuran mukaan vuonna 2000

Kuvio 2b.
Lapsettomien 50–54-vuotiaiden miesten osuus työllisistä koulutusasteen ja työuran mukaan vuonna 2000

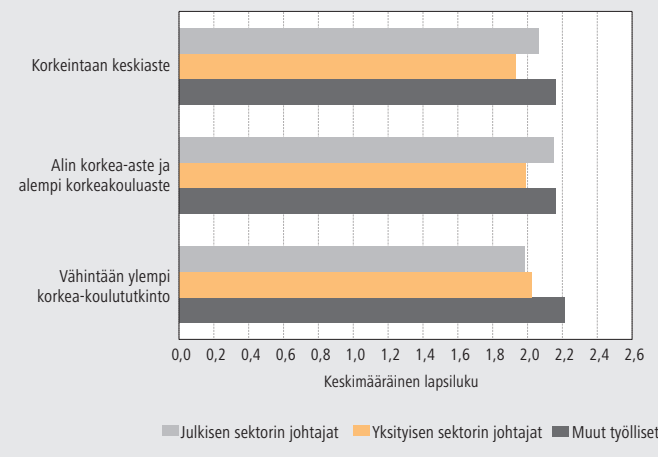
Jos lasten hankintaan on ryhdytty, työllisten äitien lapsiluku on hämmästyttävän samanlainen koulutuksesta riippumatta. Perheissä oli noin 2,2 lasta, myös ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneilla naisilla. Naisjohtajien lapsiktraat (noin 2,0 lasta äitiä kohden) olivat vain hieman pienemmät kuin ei-johtavassa asemassa olevien äitien (noin 2,2 lasta), eli joka viidennessä johtajan perheessä oli yksi lapsi vähemmän kuin muilla (kuvio 3a).

Johtajamiehellä useammin lapsia kuin muilla miehillä

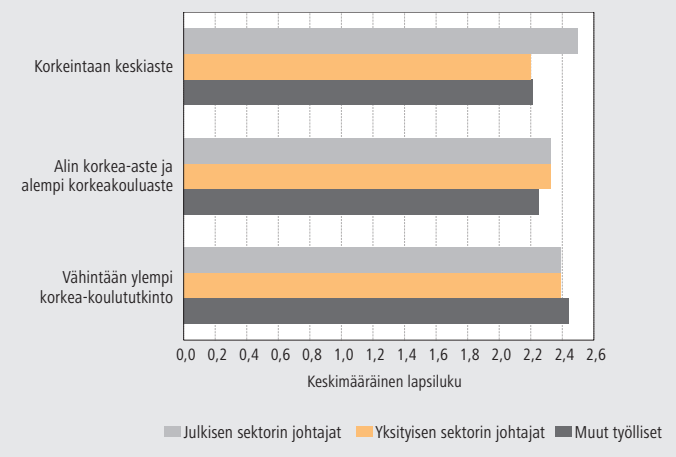
Isien osuus työllisistä miehistä ei niin paljon vaihdellut koulutuksen mukaan (kuvio 2b). Suuntaus on kuitenkin juuri vastakkainen kuin naisilla: korkeammin koulutetuissa oli hieman vähemmän lapsettomia.

Miesjohtajat ovat harvoin lapsettomia. Esimerkiksi korkeintaan keskiasteen koulutuksen suorittaneista johtajista vain noin kuusi prosenttia (jatk. s. 7)

Kuvio 3a.
50–54-vuotiaiden naisten keskimääräinen lapsiluku koulutusasteen ja työuran mukaan vuonna 2000, (naiset, joilla lapsia)

Kuvio 3b.
50–54-vuotiaiden miesten keskimääräinen lapsiluku koulutusasteen ja työuran mukaan vuonna 2000, (miehet,joilla lapsia)

Perheen perustaminen, lapsiluku, koulutus ja tulot

Eri ikäiset ihmiset ovat luonnollisesti erilaisessa perhevaiheessa, mutta myös eri syntymävuosiluokkien perheet ovat erilaisia. Nykyiset suuret ikäluokat (vuosina 1945–1950 syntyneet) perustivat perheensä monta vuotta nuorempina kuin nykyään on tapana. Ennen myös mentiin ensin naimisiin ja vasta sen jälkeen saatiin lapset. Nykyään ensisynnyttäjät ovat jo keskimäärin nuorempia (27,7 v.) kuin ensimmäistä kertaa vihille astelevat morsiamet (29,1 v.), eikä naimisiin välttämättä mennä myöhemminkään, vaikka perheeseen syntyisi lapsia. Nykyisin solmittavat avioliitot hajoavat selvästi useammin ja nopeammin kuin suurten ikäluokkien liitot.

Miehillä koulutus näyttäisi lisäävän menestystä parisuhde-markkinoilla, sillä mitä enemmän miehellä on koulutusta, sitä todennäköisemmin hänellä on perhe, ainakin puoliso. Puolisotta jäävät usein vähiten koulutetut miehet. Kolme neljästä 40–49-vuotiaasta tutkijakoulutuksen saaneesta elää avioliitossa, mutta vain puolet ilman perusasteen jälkeistä koulutusta olevista miehistä.

Taulukko 1.
Vähintään 10 vuotta naimisissa olleiden 40–49-vuotiaiden naisten lapsiluku koulutuksen ja puolison koulutuksen mukaan

Miehen koulutusaste	Naisen koulutusaste					
	Yhteensä	Ei perusasteen jälkeistä koulutusta	Keskiaste	Alempi korkea-aste	Ylempi korkea kouluste	Tutkija-koulutus-aste
Yhteensä	2,30	2,27	2,33	2,29	2,27	2,07
Ei perusasteen jälkeistä koulutusta	2,27	2,30	2,28	2,19	2,11	1,53
Keskiaste	2,30	2,27	2,35	2,26	2,18	1,88
Alempi korkea-aste	2,30	2,18	2,34	2,30	2,25	2,08
Ylempi korkeakouluaste	2,38	2,30	2,47	2,42	2,33	2,10
Tutkijakoulutusaste	2,39	2,72	2,47	2,46	2,36	2,14

Koulutus ei ole yhteydessä naisten perheellistymiseen yhtä suoraviivaisesti. Pisimmälle koulutetut – tutkijakoulutuksen saaneet – naiset ja vähiten koulutetut naiset ovat muita useammin perheetömiä. Perheellisyys on yleisintä alemman korkea-asteiden koulutuksen saaneiden naisten keskuudessa (kuvio 1).

Koulutetut naiset aloittavat lasten hankinnan keskimäärin myöhemmin kuin vähän koulutetut. Korkeasti koulutetuilla naisilla

on vähiten lapsia, kun taas korkeasti koulutetuilla miehillä niitä on eniten (Tietoaika 5/1999).

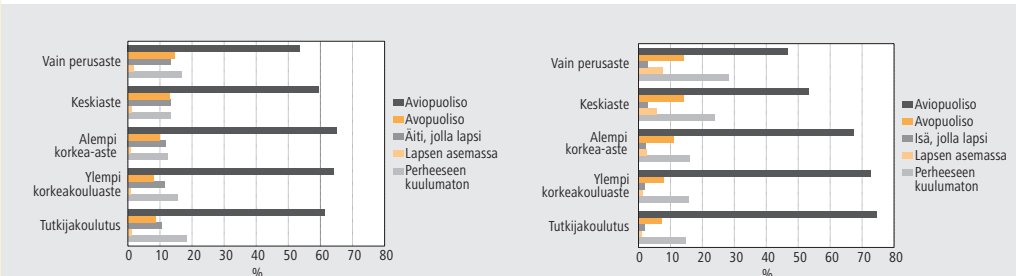
Yleensä hedelmällisyystutkimuksissa tutkitaan vain naisten koulutuksen yhteyttä lasten lukumäärään. Voidaan kuitenkin olettaa, että kummankin puolison koulutuksella on vaikutusta perheen lapsilukuun. Onko siis korkeasti koulutetuilla naisilla enemmän vaiko vähemmän lapsia, jos mieskin on korkeasti koulutettu?

Vähintään kymmenen vuotta¹ naimisissa olleet 40–49-vuotiaat naiset ovat synnyttäneet keskimäärin 2,3 lasta. Tutkijakoulutuksen saaneilla naisilla on keskimääräistä vähemmän lapsia. Erityisen vähän heillä on lapsia, mikäli avio- puoliso on huonosti koulutettu (taulukko 1). Tutkijakoulutuksen saaneilla naisilla, joiden puolisoilla on vain perusasteen koulutus, on vain 1,5 lasta. Tutkijanaisten keskimääräinen lapsimäärä on 2,1, jos miehellä on vähintään alimman korkea-asteen koulutus. Lapsimäärä ei nouse siitä enää miehen koulutuksen myötä.

Tutkijakoulutettujen miesten vain perusasteen käyneillä vaimoilla on keskimäärin 2,7 lasta, mikä on kaikkien koulutusvaihtoehtojen korkein lapsimäärä.

Muilla naisten koulutustasoilla keskimääräinen lapsimäärä kasvaa tasaisesti miehen koulutustason myötä, tosin vain yhteensä noin 0,2 lapsella. Perheen lapsilukuun vaikuttaa siis kummankin puolison koulutus.

Kuvio 1.
Perheasema koulutusasteen mukaan vuonna 2000; 40–49-vuotiaat naiset ja 40–49-vuotiaat miehet

Tarkasteluun on otettu vuoden 2000 väestölaskennan 40–49-vuotiaat naiset ja miehet. Tuossa iässä on koulutus valmis ja perhe yleensä perustettu.

Perheväestön ulkopuolisten ja lapsen asemassa olevien siviilisäädyistä voidaan yrittää päätellä, onko heillä koskaan ollutkaan

perhettä. Vain 8 prosentilla korkeintaan keskiasteen koulutetuista 40–49-vuotiaista naisista ei tämän päättelyn mukaan olisi koskaan ollut omaa perhettä, ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneista 12 prosentilla. Vain perusasteen koulutuksen saaneista miehistä 24 prosentilla ei ole nyt perhettä eikä ole ollut vihittyä puolisoa, tutkijakoulutuksen saaneista 8 prosentilla.

1 Heillä on ollut vakiintunut parisuhde ja heidän lapsilukunsa ei paljon enää kasva. Tässä otetaan huomioon kaikki naisen synnyttämät lapset, asuivat he äitinsä kanssa taikka eivät.

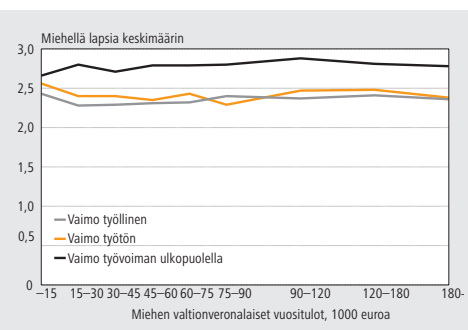
Entä riippuuko lapsiluku tuloista? Onko suurituloisilla miehillä paljon lapsia? Vastaus näyttää sangen selvältä: perheen lapsilukuun eivät miehen tulot näytä vaikuttavan, mutta vaimon työssäkäynnillä on yhteys lapsilukuun. Tätäkin kysymystä on tarkasteltava hieman ikääntyneemmissä ikäryhmissä ja liitoissa, joissa perheet ovat valmiit: tutkitaan 40–49-vuotiaita vähintään 10 vuotta naimisissa olleita.

Perheet luokiteltiin miehen valtionveronalaisten tulojen mukaan karkeasti luokkiin lähtien alle 15 000 euroa vuodessa ansainneista aina 180 000 euroa ansainneisiin (vuonna 2000). (Kuvio 2)

Kuuluipa mies mihin tuloluokkaan tahansa, yleensä vaimo kävi töissä. Vaimoista työvoiman ulkopuolella oli keskimäärin seitsemän prosenttia. Vaimo oli työvoiman ulkopuolella selvästi useammin, jos miehen valtionveronalaisten tulot ylittivät 120 000 euroa vuodessa. Tuolloin työvoiman ulkopuolella oli 12 prosenttia vaimoista. Jos miehen tulot nousivat yli 180 000 euron, oli vaimoista 16 prosenttia työvoiman ulkopuolella.

Jos vaimo oli työllinen, oli miehellä keskimäärin 2,3 lasta. Jos vaimo oli työvoiman ulkopuolella, oli perheellä keskimäärin 2,8 lasta. Miehen tuloilla näissä perheissä ei ollut selkeää vaikutusta lapsilukuun. Vaikka suurituloisilla miehillä oli useammin vaimo työvoiman ulkopuolella, oli heidän keskimääräinen lapsilukunsa vain muutaman sadasosadesimaalin korkeampi kuin pienituloisilla. Kaiken kaikkiaan lapsiluku nousi keskimääräisestä 2,3:sta vain yhdellä kymmenyksellä miehen vuositulojen noustua yli 75 000 euron.

Kuvio 2.
Vähintään 10 vuotta naimisissa olleiden 40–49-vuotiaiden miesten lapsimäärät tulojen ja vaimon pääasiallisen toiminnan mukaan vuonna 2000

Leena Kartovaara

oli lapsettomia, kun muista saman koulutustason työllisistä 14 prosenttia oli lapsettomia.

Työllisten miesten keskimääräisessä lapsiluvussa (kuvio 3b) näkyy myös yhteys miehen koulutukseen. (Tarkastelussa ovat mukana vain ne miehet, joilla on lapsia). Vähiten koulutetuilla oli keskimäärin 2,2 lasta isää kohden; korkeimmin koulutetuilla isillä 2,4 lasta. Suurin piirtein samoissa luvuissa liikkuvat johtajatkin. Poikkeuksen kuvioon tekevät vähiten koulutetut julkisen sektorin johtajat. Näillä isillä oli keskimäärin 2,5 lasta. Lapsiluku oli korkeampi, vaikka heidän vaimonsa olivat yhtä paljon työelämässä mukana kuin muidenkin vaimot, ja koulutustasokin oli samanlainen kuin muiden vaimoilla. Tosin tämä ryhmä on hyvin pieni, ja satunnaisuus saattaa vaikuttaa tulokseen.

Johtajilla useammin erokokemuksia kuin muilla

Yksityisen sektorin naisjohtajat olivat kokeneet kaikissa ikä- ja koulutusryhmissä avioeron yleisemmin kuin muut tässä tarkastellut ryhmät. Heistä vähiten koulutetut olivat eronneet useimmin. Lähes neljännes 35–39-vuotiaista ja jo yli 30 prosenttia 50–54-vuotiaista oli joskus eronnut.²

Myös miehillä vähäinen koulutus liittyy avioeroihin. Vähiten kouluja käyneet olivat kokeneet eron useammin kuin muut; johtajat vielä useammin kuin muut työlliset. Yksityisen sektorin 50–54-vuotiaat, korkeintaan keskiasteen koulutuksen saaneet miesjohtajat oli ryhmä, jossa eron kokeneiden osuus oli suurin (27 %). Tässä ikäluokassa eroavat harvimmin korkeimmin koulutetut julkisen sektorin miesjohtajat, heistä 18 prosenttia on joskus elämänsä aikana eronnut. Sekä eniten että vähiten eronneista johtajaryhmistä 88 prosenttia asuu nykyisin avio- tai avopuolison kanssa. Jos uraa luotaessa on mennyt perhe, on tilalle saatu uusi.

² Tähän on laskettu, kuinka moni on joskus elämänsä aikana kokenut avioeron riippumatta nykyisestä perheasemasta. Osuus kertoo kuinka suuri osa on joskus kokenut perheen hajoamisen avioeroon.

Johtajamiehen takana siis on nainen ja johtajanaisen takana mies

Urallaan edenneen miehen takana on siis useammin vaimo ja lapsia kuin muilla miehillä. Vaimot eivät tosin keskity pelkästään miehensä uran tukemiseen, vaan käyvät valtaosin itsekin töissä, osa heistä johtajaksi edenneinä.

Naisjohtajankin takana on yleensä puoliso, tosin harvemmin kuin miehillä. Varsinkin yksityisen sektorin johtajilla, joilta puuttuu ylempi korkeakoulututkinto, on uran ja perheen yhteensovittaminen onnistunut huonommin kuin muilla johtajilla. Lapsimääräkin heillä on jäänyt hieman pienemmäksi kuin muilla. Vaikka nais-

johtajien ja muiden työllisten naisten perheissä on eroja, on kuitenkin suurimmalla osalla naisjohtajista samanlainen perhe kuin muillakin työllisillä naisilla.

On myös kahden johtajan perheitä. Viidellä prosentilla miesjohtajista on taustavoimissa naisjohtaja, naisjohtajista 10 prosentilla miesjohtaja. Onko tämä sitten etu vai haitta toisaalta perheen ja toisaalta uran kannalta? Se olisikin sitten jo toisen jutun aihe. □

Kirjoittaja on tilastopäällikkö Tilastokeskuksen henkilöstöyksikössä.

Artikkeliin liittyviä taulukoita Tilastokeskuksen internet sivuilla osoitteessa tilastokeskus.fi/tk/he/tasaarvo_johtajat.html